

## סימן טו - מילת התינוק הצהוב

### ראשי פרקים:

- פרק א – על-פי מה מגדירים את מצב התינוק הצהוב?
- פרק ב – כיצד מבדילים בין מחלת כל הגוף לבין "התינוק הירוק"?
- פרק ג – פסק הג"ר ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל
- פרק ד – צהבת המוליטית עקב אי התאמה בגורמי ABO

שאלת התינוק הצהוב איננה יורדת עדיין מעל סדר היום ההלכתי. מדובר במעשים שבכל יום. כמאה אלף תינוקות בני ברית נולדים בארץ כל שנה, קצת למעלה מחציים – זכרים החייבים במילה. אחוז לא מבוטל מהם עובר שלב של צהבת הניתנת למדידה מעבדתית של רמת הבילירובין בדם.

### לגבי תינוק הצהוב קיימים שלשה מצבים בסיסיים:

- מצב 1: צהבת המוגדרת כ"מחלת כל הגוף" מחייבת המתנה שבעה ימים מעת לעת מזמן ההבראה (ע"פ דברי שמואל, שבת קלז,א, ובש"ע י"ד רסב,ב).
- מצב 2: צהבת שאיננה מוגדרת כמחלה, אך התינוק מוגדר כ"תינוק הירוק" מחייבת המתנה עד שתעבור הצהבת והתינוק שוב לא יוגדר כתינוק הירוק (שבת קלד,א, ובש"ע י"ד רסג,א). ע"פ הש"ע, כאן אין צורך בהמתנה שבוע מעת לעת.
- מצב 3: צהבת פיזיולוגית קלה, שאיננה מוגדרת כמחלה ואיננה מספיק עזה להגדיר את התינוק כ"תינוק הירוק" – מלין בזמן אם אין הוריה רפואית אחרת.

### פרק א. על-פי מה מגדירים את מצב התינוק הצהוב?

הבעיה העיקרית היא כיצד לקבוע לאיזה מהמצבים הללו התינוק שייך. האם לפי מראה העינים? לפי רמת הבילירובין בדם? או לפי הסיבה שגרמה לצהבת?  
נדגיש כי הדיון כאן הוא רק באותם מקרים בהם לדעת הרופא אין שום סכנה למול. אם רופא מעריך שקיימת סכנה – אסור למול גם אם אין שום סימן נראה בתינוק.  
מצב שהוגדר כסכנה, ברור שדינו כמחלת כל הגוף המחייב המתנת שבע יממות לאחר ההחלמה. לפיכך הדיון נסוב אך ורק לגבי אותם המקרים המוגדרים ע"י הרופא כ"צהבת פיזיולוגית".

תינוק צהוב ("ירוק" בלשון חז"ל)\* אסור למולו גם כאשר רופא הילדים איננו מוצא סיכון במילתו. נאמנים עלינו דברי חז"ל בתלמוד וכנפסק כאן בשו"ע: "קטן שהוא ירוק, ... אין מלין אותו עד שיפול בו דמו ויחזור מראהו כמראה שאר הקטנים". הרי שצהבת זו מוגדרת כתינוק ירוק שאין מלין אותו כל עוד הוא נראה צהוב, אך אין צורך בהמתנת שבוע נוסף.

ההבדל בין צהבת המוגדרת כ"תינוק הירוק" ומחייבת המתנה עד היעלמותה לבין צהבת קלה שאינה מחייבת דחיית המילה (מצב 3) – מבואר כבר בנשמת אברהם (מהדו"ק) כרך שני (י"ד), רסג, א ד"ה תינוק הצהוב. על פי דברי הגרשז"א שם, האבחנה נעשית לפי עיני המוהל: ברגע "שיהא נראה בעיני המוהל שהוא לא צהוב" – יש למול.

### פרק ב. כיצד מבדילים בין מחלת כל הגוף לבין "התינוק הירוק"?

אי הבהירות המצויה נוגעת יותר להבדלים בין מחלת כל הגוף לבין "התינוק הירוק". המקרים הברורים כבר נדונו. מצב המוגדר כמחלה או כסכנה ע"י הרופא נחשב מיד כמחלת כל הגוף. לכן גם הצורך בהחלפת דם עקב רמת בילירובין גבוהה – מוגדר לכל הדעות כמחלת כל הגוף, המחייבת המתנת שבע יממות. יתר על כן, יש כאן מצב חולי שיש בו סכנה (נשמת אברהם כרך שני, י"ד, שם). בנשמת אברהם (מהדו"ק) כרך ד, מוסיף המחבר את דברי הגרשז"א שיש לראות גם ברמת בילירובין של 18mg% ומעלה כמצב של חולי כל הגוף.

נשאר פתוחה השאלה: מתי יש להתחיל את ספירת 7 היממות: מעת ירידת הבילירובין אל מתחת ל-18mg% או מעת "שיהא נראה בעיני המוהל שהוא לא צהוב". ר"י נויבירט פסק אמנם כצד הראשון (ספירה מעת ירידת הבילירובין אל מתחת ל-18mg%) אך דעת הגרשז"א נוטה להתחיל בספירה מרגע שהתינוק יצא מכלל "תינוק הירוק". ברור שאפילו ספיקו של הגרשז"א מחייב להחמיר בהלכות פיקוח נפש ולהמתין שבוע מהמועד המאוחר יותר.

### פרק ג. פסק הג"ר ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל

בשנת תשמ"ה זכיתי לדון בדבר עם מו"ר הגאון ר' ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, יד ימינו וחבר בית דינו של הגאון בעל ה"אחיעזר" בוילנה, וראש ישיבת נצח ישראל (רמייס) בוילנה, ניו-יורק וירושלים. הגר"ז גוסטמאן קבע אז חד משמעית שיש להמתין שבע יממות מרגע העלם הצהבת. וכן פסק אז, ראש ישיבת חברון הגאון הרב אברהם פרבשטיין זצ"ל.

\* "ירוק" במקומות רבים בתלמוד הוא הצהוב של ימינו. לדוגמא ראה ברכות כה, א, רש"י ד"ה ירקון "חולי ששמו גלינצה", ובאוצר לעזי רש"י לר"מ קטן, ערך 18: "ילונציה" - jalocie - צהבת". וראה בערוך השלם ערך ירק.

### פרק ד. צהבת המוליטית עקב אי התאמה בגורמי ABO

מעשה שהיה, כך היה. אליעזר בני נולד עם סוג דם אביו A. עקב אי-התאמה בין סוג דמו לסוג דם אמו O, התפתחה ביומו הראשון צהבת שהגיעה, מאוחר יותר, לרמת בילירובין של  $15.5\text{mg}\%$ . התינוק הוכנס לטיפול באור כדי להאט את קצב עליית הבילירובין. העלייה נעצרה, הבילירובין החל לרדת לאיטו. מבחינה רפואית לא היתה הוריית נגד למילה, והיו רופאים שהשתמשו במונח "צהבת פיזיולוגית" להגדרת המצב.

הגדרה זו, למרות נתינתה בתום לב, אינה מדוייקת כאן. הצהבת הפיזיולוגית היא צהבת שמתפתחת מספר ימים לאחר הלידה עקב התהליך הטבעי של פירוק כדוריות דם עוברי בכבד המתפתח לאיטו. אצל אליעזר, בנוסף למצב הפיזיולוגי הרגיל של ילוד, היתה לצהבת סיבה נוספת, פתולוגית: תמס-דם (המוליזה) כתוצאה מפגיעת נוגדני האם בכדוריות דם העובר. הנזק לא היה חמור, ב"ה. ידוע שאי התאמה בסוגי הדם ABO איננה גורמת, בדרך כלל, לנזק חמור. (בניגוד לאי התאמה בגורם Rh הגורמת לנזקים חמורים עד כדי פגיעה שכיחה בחיי העובר והיילוד). עם זאת ברור שלא מדובר במהלך תקין אלא במהלך מחלה המוליטית קלה, הנגרמת ע"י פגיעה של נוגדני אַם ההורסים את כדוריות הדם האדומות של בנה הילוד.

ומכאן שצהבת המוליטית היא מחלה סיסטמית (מחלה המערבת את כל הגוף) שדינה לדחות את הברית לשבעה יממות מעת ההחלמה.

בהתייעצות עם גדולי ישראל, כמתואר למעלה, נדחתה הברית עד יום שישי בשבת, לאחר חלוף **שבע יממות מעת העלמות הצהבת לפי מראה עיני המוהל**.

